

MANAGEMENT

Розвиток науково-дослідної установи та виробничої компанії за підсумками першого півріччя 2023 року

Мироненко Микола Андрійович¹, Філіпенко Богдан Петрович²

¹ кандидат технічних наук, доцент, учений секретар
Державне підприємство «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут
трубної промисловості ім. Я.Ю. Осади»; Україна

² провідний інженер-технолог технологічної лабораторії;
ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб»; Україна

Анотація. У статті проаналізовано результати науково-дослідної та виробничої діяльності двох підприємств, які входять до складу Об'єднання підприємств «Укртрубопром». Обрано період першого півріччя 2023 року через наявність актуальної статистичної інформації. Водночас враховано вплив воєнного стану через війну РФ проти України. Подано рекомендації щодо подолання існуючих викликів та загроз.

Ключові слова: науково-дослідна установа, ОП «Укртрубопром», воєнний стан, виробництво труб.

В якості об'єкту дослідження у пропонованій статті обрано державну науково-дослідну устанovu та приватне виробниче підприємство з метою аналізу деяких господарських показників їхньої діяльності. Об'єднання підприємств «Укртрубопром» (скор. ОП «Укртрубопром») було створено у 1992 році й нині є представником ключових виробників трубної продукції в Україні [1].

Державне підприємство «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут трубної промисловості ім. Я.Ю. Осади (скор. ДП «НДТІ») від лютого 2023 року підпорядковане Фонду державного майна України [2]. Його місцезнаходження: вул. Писаржевського, 1-А, м. Дніпро.

Станом на 01.07. 2023 року до складу інституту входять: адміністративно-управлінські підрозділи; три науково-дослідних підрозділи; міжрегіональний науково-інженерний центр обґрунтування вимог до якості труб, балонів, іншої металопродукції та забезпечення їх нормативною документацією; науково-інженерний центр з випробування труб, балонів, іншої

MANAGEMENT

продукції і матеріалів.

Аналіз кадрового складу ДП «НДТІ» у I та II кв. 2023 р. наведено у табл. 1.

Таблиця 1

№ п/п	Показники кадрового складу	осіб у I кв. 2023 р.	осіб у II кв. 2023 р.
1	Чоловіків	19	16
2	Жінок	24	21
3	Приймають участь у виконанні НДР	31	22
4	Загальна кількість пенсіонерів	31	21
5	Кандидатів технічних наук	3	3
6	Мають повну вищу освіту	38	32
7	Кількість керівників наукових підрозділів	9	7
8	Середня кількість всіх працівників	43	37

Також щодо працівників інституту варто зазначити, що їхній середній вік складав 55 років у першому та 59 років у другому кварталі.

ДП «НДТІ» є розробником технологій виробництва усіх видів труб та балонів, що впроваджені на заводах колишнього СРСР та деяких інших країн.

Підприємство визначено як:

Головний інститут в Україні за напрямком «Розроблення нових матеріалів, технологій і обладнання для виробництва труб і трубної заготовки».

Спеціалізована галузева матеріалознавча організація в напрямку виробництва металопрокату (труб, дроту, сортового і листового прокату, трубної заготовки), що використовується як напівфабрикат при виготовленні деталей та вузлів в конструкціях АЕС.

Головна організація за напрямком «Матеріалознавство в напрямку виробництва металопрокату (труб, дроту, сортового та листового прокату, трубної заготовки), що використовується як напівфабрикат при виготовленні деталей та вузлів в конструкціях АЕС».

Згідно Постанови КМУ №83 від 04.03.2015 р. (чинна редакція від 26.08.2021 р.) «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави», ДП «НДТІ» відноситься до стратегічних підприємств.

MANAGEMENT

На балансі ДП «НДТІ» перебуває захисна споруда цивільного захисту – центральне бомбосховище Соборного району м. Дніпра.

ДП «НДТІ» сертифіковане на відповідність вимогам ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT).

ДП «НДТІ» атестоване як наукова установа (Свідоцтво про державну атестацію Серія ДА № 00494 від 26.05.2022р.) і його включено до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави (Свідоцтво № 03216 Серія ДР від 30.06.2023 р.).

Вже багато років поспіль при ДП «НДТІ» функціонують Технічні комітети ТК 8 «Труби сталеві та балони» та ТК 81 «Стандартизація методів контролю механічних, металографічних і корозійних випробувань металопродукції». Також має місце колективне членство в ТК 79 «Атомна енергія» та ТК 176 «Стандартизація озброєння та військової техніки». Це особливо важливо під час активної фази війни рф проти України.

Основні конкурентні переваги ДП «НДТІ» полягають у тому, що це єдиний в Україні інститут галузевої науки, який завдяки комплексній багатопрофільній діяльності, володіє усіма питаннями, пов'язаними з виробництвом різних видів труб для атомної, теплової енергетики, нафтогазового комплексу, приладо- і машинобудування та ін.

За результатами діяльності інституту за перший квартал 2023 року чистий дохід від реалізації продукції склав 518,0 тис. грн., що менше планового показника на 1072 тис. грн. Чистий фінансовий результат – збиток в сумі 634,0 тис. грн., а планувався збиток 58,0 тис. грн. Витрати на оплату праці в порівнянні з планом менші на 624,0 тис. грн. через запровадження на підприємстві скороченого графіку роботи з метою економії. Капітальні інвестиції в першому кварталі 2023 року дорівнюють нулю через брак коштів (план – 46 тис. грн.).

За результатами діяльності інституту за другий квартал 2023 року чистий дохід від реалізації продукції склав 964,0 тис. грн., що менше планового показника на 1436 тис. грн. Чистий фінансовий результат – збиток в сумі 520,0 тис. грн., а планувався прибуток 5,0 тис. грн. Витрати на оплату праці в порівнянні з планом менші на 650,0 тис. грн. через запровадження на підприємстві скороченого графіку роботи з метою економії. Капітальні інвестиції в другому кварталі 2023 року менші запланованих на 60,0 тис. грн. через брак коштів (план – 61 тис. грн.).

Квартал до кварталу фінансові показники господарської діяльності ДП «НДТІ» вельми невтішні внаслідок воєнного стану

MANAGEMENT

в Україні від лютого 2022 року. Водночас у другому кварталі чистий дохід від реалізованої інститутом продукції вдвічі перевищує аналогічний показник за перший квартал 2023 року.

Відповідно до діючого законодавства України – ст. 97 Кодексу Законів про працю, ст. 15 Закону «Про оплату праці», ст. 7 Закону «Про колективні договори і угоди» та колективного договору п. 3.1 Розділу III адміністрація інституту самостійно, через колективний договір визначає форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, ставки, схеми посадових окладів, розмір доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних і гарантованих видів виплат згідно затверджених положень з обов'язковим збереженням норм і гарантій, передбачених законодавством, галузевою угодою і колдоговором.

Всі системи оплати праці та преміювання, положення з виплати заохочувальних та компенсаційних виплат, штатні розклади затверджуються директором інституту, узгоджуються профспілкою і є невід'ємною частиною колективного договору.

Середня кількість працівників в інституті у першому кварталі 2022 року становила 43 особи, середньооблікова кількість штатних працівників – 39 осіб.

За підсумками роботи за перший квартал 2023 року витрати на оплату праці усіх працівників склали 848,0 тис. грн. За такий же період 2022 року ФОП всіх працівників склав 1060,0 тис. грн. Зменшення витрат на з/плату в порівнянні з планом на 624,0 тис. грн. виникло через запровадження скороченого графіку роботи на підприємстві.

Основна заробітна плата відповідає окладній (тарифній) частині оплати праці і формується на основі діючої в ДП «НДТІ» єдиної тарифної сітки.

За перший квартал 2023 року розмір мінімальної зарплати в інституті завжди відповідав законодавчо встановленому мінімуму, а при розрахунку окладної частини заробітної плати були застосовані коефіцієнти росту прожиткового мінімуму, встановленого законодавчо.

Середньомісячна заробітна плата працівників становила в звітному періоді 6574,0 грн., менша в порівнянні з запланованою (3239,0 грн.) на 33%.

Середня кількість працівників в інституті у другому кварталі 2023 року становила 37 осіб, середньооблікова кількість штатних працівників – 38 осіб.

За підсумками роботи в другому кварталі 2023 року витрати на оплату праці усіх працівників склали 832,0 тис. грн. (планувалося 1482,0 тис. грн.). Зменшення витрат на з/плату

MANAGEMENT

в порівнянні з планом виникло через запровадження скороченого графіку роботи на підприємстві.

Основна заробітна плата відповідає окладній (тарифній) частині оплати праці і формується на основі діючої в ДП «НДТІ» єдиної тарифної сітки.

За другий квартал 2023 року розмір мінімальної зарплати в інституті завжди відповідав законодавчо встановленому мінімуму, а при розрахунку окладної частини заробітної плати були застосовані коефіцієнти росту прожиткового мінімуму, встановленого законодавчо.

Середньомісячна заробітна плата працівників становила в звітному періоді 7495,0 грн., менша в порівнянні з запланованою (9880,0 грн.) на 24%.

Відрахування на соціальні заходи сплановані згідно розміру витрат на оплату праці та Закону України від 08.07.2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне страхування» та відповідного класу професійного ризику виробництва і складають 195,0 тис. грн. в звітному періоді.

Зазначимо, що відрахування на соціальні заходи за підсумками першого кварталу 2023 року склали 197,0 тис. грн. Сума є більшою, оскільки у штаті інституту було більше працівників, а означена стаття чітко кореспондується з фондом заробітної плати.

Сума податків до державного бюджету (ПДВ) в першому кварталі 2023 року становить 183,0 тис. грн., що на 345,0 тис. грн. менше ніж заплановано, в порівнянні з планом за рахунок зменшення податку на додану вартість на 296,0 тис. грн. по причині зменшення загального об'єму реалізації науково-технічної продукції, а також податку на доходи фізичних осіб і військового збору через зменшення витрат на оплату праці.

Місцеві податки сплачено в сумі 128,0 тис. грн., що на 621,0 тис. грн. менше ніж заплановано. Єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування сплачено 160,0 тис. грн. Загальна сума виплат на користь держави в звітному періоді складає 471,0 тис. грн.

Сума податків до державного бюджету (ПДВ) в другому кварталі 2023 року становить 314,0 тис. грн., що на 200,0 тис. грн. менше ніж заплановано, за рахунок зменшення податку на додану вартість на 165,0 тис. грн. по причині зменшення загального об'єму реалізації науково-технічної продукції, а також податку на доходи фізичних осіб (менше на 27,0 тис. грн.) і військового збору (на 8,0 тис. грн.) через зменшення витрат на оплату праці.

MANAGEMENT

Місцеві податки сплачено в сумі 189,0 тис. грн., що на 561,0 тис. грн. менше ніж заплановано. Єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування сплачено 200,0 тис. грн. Загальна сума виплат на користь держави в звітному періоді складає 703,0 тис. грн.

Підсумовуючи викладене, наведемо перелік заходів, спрямовані на покращення діяльності ДП «НДТІ».

По-перше, необхідно збільшити обсяг виробництва за рахунок: розширення випуску та освоєння виробництва нових видів наукоємної металопродукції в підрозділах інституту (труб, балонів та ін.); активізації роботи та налагодження більш тісних контактів з іноземними виробниками труб; активізації роботи з державними компаніями й підприємствами: ДП НАЕК Енергоатом, Нафтогаз та ін., в частині контролю якості продукції, що купується, участі в програмі імпортозаміщення й стандартизації в перехідний період.

По-друге, здійснити низку заходів щодо зменшення собівартості за рахунок скорочення споживання електроенергії.

Тепер зупинимось на особливостях виробничої діяльності ТОВ Інтерпайп Ніко Тьюб. Головною проблемою, що обмежувала зростання обсягів виробництва від початку 2000-х років залишалася обмеженість внутрішнього ринку споживання подібної металопродукції. У 2022 році додався ще один суттєвий чинник – збройна агресія РФ проти України, яка суттєво впливає на динаміку економічних показників вітчизняних трубних підприємств.

ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», яке знаходиться у м. Нікополі, один з високотехнологічних заводів України, оснащений системами контролю якості, які дозволяють випускати продукцію відповідно до світових стандартів API 5L, API 5CT, ASTM та інших.

Трубопрокатний цех № 2 (ТПЦ № 2) – один з основних виробничих цехів заводу, який випускає продукцію для клієнтів зі США, Південної Америки, Африки, і країн Близького Сходу. ТПЦ № 2 випускає труби для видобутку і транспортування нафти і газу, нафтогазової промисловості, машинобудування та енергетики, а також труби загального призначення [3].

Навчання нових кадрів і підвищення кваліфікації відбувається у приміщенні навчального центру IQ 267, місією якого є зміна мислення співробітників, завдяки можливості професійного та особистісного зростання.

У першому півріччі 2023 року за даними ОП «Укртрубопром» виробництво труб в Україні склало 381,7 тис. т. За той же період 2022 року виробництво труб в Україні було в межах

MANAGEMENT

361,4 тис. т., що лише на 5% менше від нинішніх показників. Це засвідчує факт адаптації вітчизняних трубних підприємств до умов воєнного стану в Україні.

За даними митної статистики у першому півріччі 2023 року з України було експортовано 197,5 тис. т. труб, що на 3,2 тис. т. (- 1,6%) менше, ніж у першому півріччі 2022 року.

У першому півріччі 2023 року головними імпортерами вітчизняних труб залишались країни Європейського Союзу – 114,4 тис. т. (57,9%); Північної Америки – 46,4 тис. т. (23,5%); Азії – 26,5 тис. т. (13,4%).

У порівнянні з першим півріччям 2022 року виробництво сталевих труб в умовах ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» збільшилося на 26,7 тис. т. (+12,4%). Середньодобове виробництво труб підприємствами ОП «Укртрубопром» за перше півріччя 2023 року більше минулорічного та складає 1,4 тис. т., у порівнянні з 1,3 тис. т. за підсумками аналогічного періоду 2022 року.

Обсяг товарної продукції (товарів, робіт і послуг) у діючих цінах на підприємствах ОП «Укртрубопром» за перше півріччя 2023 року в порівнянні з аналогічним періодом 2022 року збільшився на 44,0% або ж на 7898 млн. грн. Зокрема, в умовах ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» обсяг товарної продукції у першому півріччі 2023 року склав 5193,0 млн. грн. (+ 62,6%).

Прибуток ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» за перше півріччя 2023 року склав 2824,7 млн. грн. Середньомісячна заробітна плата на підприємстві за вказаний період склала 24001,59 грн. Водночас відбулося деяке скорочення кількості працівників на підприємстві через загальний міграційний потік з міста Нікополя через постійні обстріли з боку російських окупантів за умов воєнного стану в Україні.

Висновки та рекомендації. Підсумовуючи викладене у статті наведемо перелік заходів, спрямовані на покращення діяльності ДП «НДТІ».

По-перше, необхідно збільшити обсяг виробництва за рахунок: розширення випуску та освоєння виробництва нових видів наукоємної металопродукції в підрозділах інституту (труб, балонів та ін.); активізації роботи та налагодження більш тісних контактів з іноземними виробниками труб; активізації роботи з державними компаніями й підприємствами: ДП НАЕК Енергоатом, Нафтогаз та ін., в частині контролю якості продукції, що купується, участі в програмі імпортозаміщення й стандартизації в перехідний період.

По-друге, здійснити низку заходів щодо зменшення собівартості за рахунок скорочення споживання електроенергії.

Щодо виробничої діяльності ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» за

MANAGEMENT

перше півріччя 2023 року варто зазначити наступне.

По-перше, згідно з проаналізованою статистичною інформацією можливо зробити висновок про певну адаптацію вітчизняних трубних підприємств, зокрема ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тюб» до умов воєнного стану в Україні.

По-друге, сталість розвитку та середньострокова прогнозованість результатів виробничої діяльності в умовах ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тюб» можливо забезпечити лише за умов припинення воєнного стану в Україні після нашої безумовної перемоги над військами агресора.

References:

- [1] Швачич Г.Г., Мамузич І., Мороз Б.І., Алексеев О.М., Харь А.Т., Мироненко М.А. Прогнозування виробничих процесів на основі поліноміального регресійного аналізу // Науковий журнал «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво» – Луцьк, 2023 – Вип. № 50 – С. 27 – 35.
- [2] Мироненко М.А., Король Р.М., Рябець М.А. Розробка стратегічного плану розвитку науково-дослідної установи державної форми власності в умовах воєнного часу // Scientific Collection «InterConf+», 37 (171) : with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Trends and Trends in the Context of Globalization» (September 19-20, 2023; Umeå, Kingdom of Sweden) / comp. by LLC SPC «InterConf», Umeå : Mondial, 2023. – Pp. 97 – 115.
- [3] Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nikotube.interpipe.biz/ru/about/about/>